

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»

Факультет фізичного виховання і спорту

Кафедра теорії та методики фізичної культури і спорту

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Педагогічна майстерність вчителя фізичної культури
(скорочений термін навчання)

Освітня програма «Середня освіта (фізична культура)»

Перший (бакалаврський) рівень

Спеціальність 014 Середня освіта (фізична культура)

Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри
теорії та методики фізичної культури і
спорту
Протокол № 1 від “30” серпня 2020 р.

м. Івано-Франківськ - 2020

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Компетентності
5. Результати навчання
6. Організація навчання курсу
7. Система оцінювання курсу
8. Політика курсу
9. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Педагогічна майстерність вчителя фізичної культури
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень
Викладач (-і)	Ткачівська Інна Михайлівна
Контактний телефон викладача	0958308425
Е-mail викладача	inna.tkachivska@gmail.com
Формат дисципліни	Лекційні, семінарські заняття
Обсяг дисципліни	6 кредитів ЄКТС
Посилання на сайт дистанційного навчання	www.d-learn.pnu.edu.ua
Консультації	понеділок 12.00
2. Анотація до курсу	
Дисципліна призначена для студентів четвертого курсу спеціальності 014 Середня освіта (фізична культура) та спрямована на формування у них уявлення про цілісну структуру професійної діяльності вчителя ФК, його особистості, формування педагогічної спрямованості та мислення, формування вмінь і навичок професійної комунікації, вирішення педагогічних конфліктів, виявити свої здібності і ступінь готовності до творчої педагогічної діяльності, до пропаганди здорового способу життя.	
3. Мета та цілі курсу	
сприяти формуванню індивідуального стилю педагогічного спілкування, стимулювати творче розв'язання практичних завдань, професійне самовиховання, формувати потребу в неперервному педагогічному самовдосконаленні, створювати реальне уявлення про суперечності, проблеми, труднощі, з якими пов'язана праця вчителя, ознайомити з шляхами виходу з професійних ситуацій.	
4. Компетентності	
<p>ЗК-1. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.</p> <p>ЗК-2. Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p> <p>ЗК-3. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій.</p> <p>ЗК-4. Здатність до організаційної роботи, взаємодії в колективі, вміння враховувати психоемоційні особливості окремих осіб, зокрема, та колективу, загалом;</p> <p>ЗК-5. Здатність працювати в команді, виконувати роботу в групі під керівництвом лідера, мати навички, що демонструють здатність до врахування вимог трудової дисципліни і інтересів колективу;</p> <p>ЗК-6. Здатність спілкуватися (першою) рідною мовою, правильно і логічно будувати своє усне й писемне мовлення;</p> <p>ЗК-8. Здатність здійснювати аналіз й осмислення загальнонаукової та професійно орієнтованої літератури, у тому числі іноземної;</p> <p>ЗК-9. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК-10. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).</p> <p>ЗК-11. Здатність використовувати інформаційно-комунікаційні технології.</p> <p>ФК-1. Здатність формувати в учнів предметні компетентності з фізичного виховання, медико-біологічних та психологічних основ і технологій розвитку рухових умінь і навичок та фізичних якостей, санітарно-гігієнічних основ діяльності у сфері фізичної культури, відповідно до вимог стандарту середньої освіти.</p> <p>ФК-2. Здатність застосовувати сучасні методи й освітні технології навчання у фізичному вихованні.</p> <p>ФК-3. Здатність здійснювати об'єктивний контроль і оцінювання рівня навчальних досягнень учнів з фізичної культури</p>	

- ФК-4. Здатність аналізувати особливості сприйняття та засвоєння учнями навчальної інформації з метою прогнозу ефективності та корекції навчально-виховного процесу з фізичного виховання.
- ФК-5. Здатність до володіння педагогічними, медико-біологічними, інформаційними технологіями для формування здорового способу життя, розвитку рухових умінь і навичок, розвитку фізичних (рухових) якостей у представників різних груп населення і самостійної розробки методик і технологій для інтегрального гармонійного розвитку людини.
- ФК-6. Здатність до аналізу, систематизації та оцінки педагогічного досвіду, здатність до розробки методики та технологій для розвитку рухових умінь і навичок та фізичних (рухових) якостей) на основі розуміння і застосування положень фізіології, морфології, біохімії, біомеханіки
- ФК-8. Здатність вести документацію, що забезпечує процес навчання з фізичної культури в закладах загальної середньої освіти.
- ФК-10. Здатність самостійно проводити навчальні заняття з фізичної культури з дітьми шкільного віку та учнями в загальноосвітніх установах, освітніх закладах середньої та професійної освіти, позакласну спортивно-масову роботу з учнями.
- ФК-13. Здатність виховувати в учнів соціально-особистісні якості: цілеспрямованість, організованість, працьовитість, відповідальність, громадянськість, комунікативність.
- ФК-15. Здатність здійснювати пошук, аналіз і оцінку інформації, у т.ч. за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій, необхідної для постановки і вирішення професійних завдань, професійного та особистісного розвитку
- ФК-16. Здатність до організаційної роботи у сфері спортивно-оздоровчої роботи у навчальних закладах, позашкільних закладах учнівської молоді (зі спортивного туризму й орієнтування), літніх дитячих оздоровчих таборах
- ФК-18. Здійснювати пропаганду фізичної культури, спорту, туризму, здорового способу життя, у тому числі, з використанням сучасних інформаційних технологій.
- ФК-19. Здатність до безперервного професійного розвитку.

5. Результати навчання

- ПРН-1. Знає законодавчу базу щодо завдань, цілей, принципів, засад функціонування повної загальної середньої освіти в Україні; законодавчі акти України в галузі охорони дитинства про захист прав дітей та забезпечення їх повноцінного розвитку; сфери фізичної культури.
- ПРН-3. Знає вимоги до оформлення документації та основні закономірності побудови документів для здійснення навчального процесу з фізичної культури
- ПРН-6. Розуміє значення та зміст обраної професії; основних концепцій та базових понять у фізичній культурі.
- ПРН-7. Знає стилі та форми українського ділового мовлення; української лексики ділових паперів відповідно до професійної діяльності.
- ПРН-9. Розуміє основи загальної теорії і методики фізичного виховання; особливостей організації та проведення різних форм занять фізичними вправами з урахуванням освітніх та виховних завдань; принципів та особливостей розробки програм занять фізичною культурою. Знає, як застосовувати на практиці основні вчення в галузі фізичної культури.
- ПРН-12. Здійснювати пошук, обробку та аналіз інформації з різних джерел, вчитися і оволодівати сучасними знаннями для їх подальшої реалізації в практиці; застосовувати методи теоретичного та експериментального дослідження в професійній діяльності
- ПРН-15. Вміти розробляти навчально-методичні матеріали (робочі програми, навчально-тематичні плани) на основі освітнього стандарту та зразкових програм з урахуванням виду освітньої установи, особливостей класу / групи та окремих учнів.
- ПРН-16. Вміти складати планувальну і звітну документацію, організовувати та проводити масові спортивно-оздоровчі заходи та спортивні змагання.
- ПРН-17. Визначати цілі і завдання, планувати навчальні заняття, розробляти необхідну документацію для проведення різного роду занять з фізичної культури; здійснення наукової, методичної, організаційної роботи вчителя фізичної культури, інспектора, методиста; вміти аналізувати, узагальнювати і поширювати передовий педагогічний досвід.
- ПРН-21. Вміти проводити агітаційну роботу з пропаганди здорового способу життя різних груп

населення.
 ПРН-24. Здатність спілкуватися українською та іноземною мовами у професійному середовищі, володіти фаховою термінологією та професійним дискурсом, дотримуватися етики ділового спілкування.
 ПРН-25. Здатність засвоювати нову фахову інформацію, оцінювати й представляти власний досвід, аналізувати й застосовувати досвід колег.
 ПРН-26. Бути здатним до дотримання етичних норм, формувати комунікаційну стратегію з колегами, соціальними партнерами, учнями й вихованцями та їхніми батьками.
 ПРН-27. Організовувати співпрацю учнів і вихованців та ефективно працює в команді (педагогічному колективі освітнього закладу, інших професійних об'єднаннях).
 ПРН-28. Розуміти значення культури як форми людського існування, цінувати різноманіття та мультикультурність світу і керуватися у своїй діяльності сучасними принципами толерантності, діалогу і співробітництва.
 ПРН-30. Аргументувати управлінські рішення для вирішення проблем, які виникають в роботі суб'єктів фізичної культури і спорту; мати навички лідерства.

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу					
Вид заняття			Загальна кількість годин		
Лекційні заняття			30		
семінарські заняття / практичні / лабораторні			30		
самостійна робота			120		
Ознаки курсу					
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)		Нормативний / вибірковий	
3	014 Середня освіта (фізична культура)	2		Н	
Тематика курсу					
Тема, план	Форма заняття	Літера тура	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
Змістовий модуль 1. Основні поняття та компоненти педагогічної майстерності вчителя фізичної культури	Лекції	1,4,7,9, 10,11,	16		Згідно розкладу
	Практичні заняття	12	16		
	Самостійна робота		60		
Тема 1. Соціальна роль учителя фізичної культури		1,2,9, 10, 11,12	Визначення поняття «учитель фізичної культури», його соціальна роль, завдання. Характеристика вимог нормативно- директивних документів щодо професійної готовності сучасного вчителя. Професіограма вчителя фізичної культури. Основні функції та вимоги до учителя фізичної культури. Основні напрями у професійній діяльності вчителя фізичної культури. Учитель фізичної культури –	5 балів	Згідно розкладу

	Лекції Практичні заняття Самостійна робота		<p>організатор процесу фізичного виховання. Розкриття недоліків, які часто трапляються у професійній діяльності сучасного вчителя фізичної культури. Співпраця учителя фізичної культури у процесі професійної діяльності Педагогічні вміння вчителя та їхня класифікація.</p>		
<p>Тема 2. Педагогічна майстерність учителя фізичної культури та характеристика її складових.</p>	Лекції Практичні заняття Самостійна робота	3,5,9, 10,11, 12	<p>Суть поняття «педагогічна майстерність», її складові, критерії та рівні. Характеристика професійно-педагогічної спрямованості вчителя ФК. Характеристика професійної придатності вчителя ФК. Характеристика професійної компетентності вчителя ФК. Характеристика педагогічної техніки вчителя ФК. Поняття і структура педагогічної діяльності. Двосторонній характер педагогічної діяльності. Особливості педагогічної діяльності учителя фізичної культури. Педагогічні здібності і їхні види.</p>	5 балів	Згідно розкладу
<p>Тема 3. Педагогічна культура учителя фізичної культури</p>		4,7,9, 10,11	<p>Суть поняття «педагогічна культура». Основні компоненти педагогічної культури вчителя. Шляхи підвищення професійної культури вчителя. Чинники, які зумовлюють підвищення професійної культури вчителя фізичної культури.</p>	5 балів	Згідно розкладу

	Лекції Практичні заняття Самостійна робота		2 2 10		
Тема 4. Педагогічна техніка вчителя фізичної культури, її компоненти.	Лекції Практичні заняття Самостійна робота	3,8,9, 10,11	Загальна характеристика педагогічної техніки. Основні компоненти педагогічної техніки. Педагогічна комунікація як складова педагогічної техніки. Основні функції педагогічної комунікації. Основні комунікативні риси, вміння і здібності вчителя. Модель комунікативності вчителя і її компоненти. Професійний імідж учителя фізичної культури. Чинники, які окреслюють поняття «педагогічна техніка».	5 балів	Згідно розкладу
Тема 5. Характеристика вербальних та невербальних засобів спілкування вчителя ФК	Лекції Практичні заняття Самостійна робота	2,9,10, 11	Мовлення, його різновиди та характеристика. Комунікативна поведінка вчителя ФК Характеристика техніки мовлення вчителя ФК. Використання психологічних, логічних пауз та інтонації у професійному мовленні вчителя ФК. Характеристика засобів невербальної комунікації: мова тіла, міжособистісний простір, часові характеристики спілкування. Характеристика статичної та динамічної експресії вчителя ФК. Пантомімічний образ вчителя ФК Характеристика дистанції спілкування.	5 балів	Згідно розкладу

<p>Тема 6. Культура педагогічного спілкування вчителя фізичної культури.</p>	<p>Лекції Практичні заняття Самостійна робота</p>	<p>5,9,10, 11,13</p>	<p>Суть поняття «педагогічне спілкування», його завдання, функції, принципи, структура та види. Психологічний портрет учителя фізичної культури, налаштованого на особистісно-орієнтоване спілкування. Основні стилі педагогічного спілкування. Характеристика типів вчителів, які визначає стиль спілкування. Педагогічний такт як прояв стилю спілкування. Основні ознаки педагогічного такту вчителя ФК. Бар'єри педагогічного спілкування. Основні причини виникнення бар'єрів педагогічного спілкування. Правила педагогічного спілкування.</p> <p>2 2 10</p>	<p>5 балів</p>	<p>Згідно розкладу</p>
<p>Змістовий модуль 2. Педагогічна майстерність учителя фізичної культури у професійній діяльності</p>	<p>Лекції Практичні заняття Самостійна робота</p>	<p>6 24 60</p>			<p>Згідно розкладу</p>
<p>Тема 1. Педагогічний конфлікт у професійній діяльності вчителя фізичної культури</p>	<p>Лекції Практичні заняття Самостійна робота</p>	<p>2 2 10</p>	<p>Суть поняття «педагогічний конфлікт», його риси. Види шкільних конфліктів. Причини конфліктів між педагогами й учнями. Конфліктні ситуації та їхня структура. Часова та просторова характеристики конфлікту. Основні періоди та етапи розвитку конфлікту. Причини виникнення конфлікту у системі фізичного виховання школярів. Класифікація конфліктів.</p> <p>2 2 10</p>	<p>5 балів</p>	<p>Згідно розкладу</p>

<p>Тема 2. Розв'язання та усунення педагогічних конфліктів</p>	<p>Лекції Практичні заняття Самостійна робота</p>	<p>5,9,10, 11,12</p>	<p>Стилі поведінки вчителя у конфліктній ситуації: пристосування, уникнення, співробітництво. Запобігання конфліктним ситуаціям у навчально-виховному процесі. Основні методи вирішення конфліктів: метод інтроспекції, метод емпатії та логічного аналізу.</p>	<p>5 балів</p>	<p>Згідно розкладу</p>
<p>Тема 3. Педагогічна творчість учителя фізичної культури.</p>	<p>Лекції Практичні заняття Самостійна робота</p>	<p>6,8,9, 10, 11,12</p>	<p>Суть основних понять творчості. Основні передумови педагогічної творчості вчителя фізичної культури. Основні етапи, закони, принципи формування педагогічної творчості та особистісні якості творчого вчителя. Творчість як передумова авторитету вчителя. Структура авторитету учителя.</p>	<p>5 балів</p>	<p>Згідно розкладу</p>
<p>Тема 4. Адаптація молодого вчителя фізичної культури до навчального закладу.</p>	<p>Лекції Практичні заняття Самостійна робота</p>	<p>2,6,9, 10,11</p>	<p>Суть поняття «адаптація», її структура. Чинники, які поглиблюють адаптаційні труднощі. Адаптація до педагогічного колективу. Адаптація вчителя до учнівського колективу.</p>	<p>5 балів</p>	<p>Згідно розкладу</p>
<p>Тема 5. Інноваційні технології в системі фізичного виховання.</p>		<p>4,9,10 11</p>	<p>Суть основних понять та критерії педагогічних інновацій. Мета, завдання, порядок проведення Всеукраїнського конкурсу на кращий інноваційний урок фізичної культури. Види інноваційних педагогічних</p>	<p>5 балів</p>	<p>Згідно розкладу</p>

	Лекції Практичні заняття Самостійна робота		технологій та їх характеристика. Місце інтерактивних технологій навчання у фаховій підготовці майбутнього вчителя фізичної культури. Інтерактивні методи навчання у фізичному вихованні: рольові та ділові ігри, «акваріум», «ажурна пилка», «мікрофон», мозкова атака.		
Тема 7. Творчість учителя фізичної культури у співпраці з батьківською громадськістю. Підвищення кваліфікації та атестація вчителя фізичної культури.	Лекції Практичні заняття Самостійна робота	5,9,10, 11,12	Сім'я як соціально-педагогічне середовище. Роль сучасної сім'ї у фізичному вихованні дітей. Основні форми співпраці вчителя фізичної культури з батьками. Педагогічна освіта батьків. Професійний розвиток учителя фізичної культури в системі методичної роботи післядипломної освіти. Посадові обов'язки та атестація вчителя фізичної культури. Присвоєння кваліфікаційних категорій та педагогічних звань. Роль методичних служб у системі післядипломної освіти.	5 балів	Згідно розкладу
Тема 8. Самоосвіта вчителя фізичної культури як засіб підвищення його педагогічної майстерності.		2,4,8,9 10,11	Суть поняття «самоосвіта», її принципи. Основні компоненти самоосвітньої діяльності. Структура мотивації самоосвіти. Концепція самоосвітньої діяльності вчителя. Вимоги та етапи організації самоосвіти учителя. Структура і головні напрями професійно-педагогічного самовдосконалення вчителя.	5 балів	Згідно розкладу

	Лекції Практичні заняття Самостійна робота		2 2 6		
Контрольна робота	Практичні заняття Самостійна робота	4,6,8,9, 10,11	Запитання тем 1-6 2 2	5 балів	Згідно розкладу

7. Система оцінювання курсу

Загальна система оцінювання курсу	<p>Система оцінювання знань студентів з кожної навчальної дисципліни включає поточний, модульний та семестровий контролю знань. Поточний контроль здійснюється під час проведення лекційних, практичних, індивідуальних занять і має на меті перевірку знань студентів з окремих тем навчальної дисципліни та рівня їх підготовленості до виконання конкретної роботи. Оцінки у національній шкалі («відмінно» — 5, «добре» — 4, «задовільно» — 3, «незадовільно» — 2), отримані студентами, виставляються в академічних журналах.</p> <p>Модульний контроль проводиться (виставляється) на підставі оцінювання результатів знань студентів після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни — змістового модуля.</p> <p>Завданням модульного контролю є перевірка розуміння та засвоєння певного матеріалу (теми), вироблення навичок проведення розрахункових робіт, вміння вирішувати конкретні ситуативні задачі, здатності осмислювати зміст даної частини дисципліни, уміння публічно чи письмово подати певний матеріал. Форми модульного контролю та система оцінювання рівня знань та вмінь студентів визначаються кафедрою та відображаються у робочій навчальній програмі дисципліни. Кількість балів за кожний модуль (оцінка контролю у балах) визначаються кафедрою.</p> <p>Семестровий (підсумковий) контроль проводиться у формі екзамену. Екзамен — форма підсумкового контролю, яка передбачає перевірку розуміння студентом теоретичного та практичного програмного матеріалу з усієї дисципліни, здатності творчо використовувати здобуті знання та вміння, формувати власне ставлення до певної проблеми тощо. Форма проведення екзамену може бути письмова, письмово-усна, у формі тестових екзаменаційних завдань. Зміст екзаменаційних завдань та критерії оцінювання встановлюються кафедрою.</p>
Вимоги до письмової роботи	<p>При виставленні балів за модульний контроль оцінюються: рівень теоретичних знань та практичні навички з тем, включених до змістових модулів, самостійне опрацювання тем, написання рефератів, опрацювання творчих завдань, підготовка конспектів навчальних чи наукових текстів, тощо.</p> <p>Якщо студент не складав змістовий модуль з поважних причин, які підтверджені документально, то він має право на його складання з дозволу зав. кафедри (за заявою).</p>
Семінарські заняття	<p>Відповідь студента на практичному занятті оцінюється за 4-бальною системою:</p> <p><i>5 балів</i> – Студент вільно володіє навчальним матеріалом; висловлює свої думки; творчо виконує індивідуальні та колективні завдання;</p>

	<p>самостійно знаходить додаткову інформацію та використовує її для реалізації поставлених перед ним завдань; вільно використовує нові інформаційні технології для поповнення власних знань; комунікативні уміння та навички сформовані на високому рівні; може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання завдання і оцінити результати власної практичної діяльності; виконує завдання, не передбачені навчальною програмою; вільно використовує знання для розв'язання поставлених перед ним завдань.</p> <p><i>4 бали</i> – Студент вільно володіє навчальним матеріалом, застосовує знання на практиці; узагальнює і систематизує навчальну інформацію, але допускає незначні граматичні помилки у порівняннях, формулюванні висновків, застосуванні теоретичних знань на практиці; за зразком самостійно виконує практичні завдання, передбачені програмою; має стійкі навички виконання завдань.</p> <p><i>3 бали</i> – Студент володіє навчальним матеріалом поверхово, фрагментарно; на рівні запам'ятовування відтворює певну частину навчального матеріалу з елементами логічних зв'язків; знайомий з основними поняттями навчального матеріалу; комунікативні уміння та навички сформовані частково; під час відповіді допускаються суттєві граматичні помилки; має елементарні нестійкі навички виконання завдань; планує та виконує частину завдань за допомогою викладача.</p> <p><i>2 бали</i> – У студента не сформовані комунікативні уміння та навички; студент допускає велику кількість граматичних помилок, що ускладнює розуміння; студент не володіє навчальним матеріалом; виконує лише елементарні завдання, потребує постійної допомоги викладача.</p>
<p>Умови допуску до підсумкового контролю</p>	<p>Допуск до іспиту становить мінімум 25 балів, максимум 50 балів; бал за складання іспиту (підсумковий контроль) становить максимум 50 балів.</p>

8. Політика курсу

- Студент повинен вчасно приходити на заняття. Викладач може не допустити студента до заняття, якщо він/вона спізнився без поважної причини.
- У випадку пропуску 5 чи більше практичних занять без поважної причини, студент може бути не допущений до підсумкового контролю (екзамену), або його/її підсумкова оцінка буде знижена;
- Студент повинен добросовісно готуватися до усіх видів поточного, модульного та підсумкового контролю;
- Студент має брати активну участь на практичних заняттях;
- Студент повинен бути толерантним у спілкуванні з викладачем та іншими студентами, зокрема під час обговорення дискусійних питань на заняттях;
- Студент на свій вибір має зробити переклад 5 різножанрових текстів, що виносяться на індивідуальну роботу;
- Студент може відпрацювати будь-яке пропущене заняття чи вид контролю;
- Заборонено користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час опитування та виконання письмових завдань.
- У випадку порушення норм академічної доброчесності під час виконання завдань поточного, модульного чи підсумкового контролю, студент отримує «0» балів.
- Якщо студент має претензії до викладача через оцінювання, якість надання послуг тощо, спершу треба повідомити про це самого викладача; якщо проблему не вдалося вирішити, студент має право звернутися до завідувача кафедри чи керівництва факультету;
- Студент повинен неухильно дотримуватися правил внутрішнього розпорядку навчального закладу; інших видів політики, передбаченої нормативними документами, що регулюють навчальний процес у ЗВО.

9. Рекомендована література

1. Балахничева Г. В., Заремба Л. В., Цьось А. В. Професійна майстерність учителя фізичного виховання : навч. посіб. Луцьк : Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2013. 64 с.
2. Гринькова В. М. Педагогічна культура: Науково-методичні матеріали для студентів та викладачів. Харків: ХДПУ, 2000. Ч. I. 248 с.
3. Качан О.А. Упровадження інноваційних технологій у фізкультурно-оздоровчу та спортивну діяльність закладів освіти: навчально-методичний посібник. Слов'янськ:Витоки, 2017. 138 с.
4. Книга вчителя фізичної культури: Довідково-методичне видання / Упоряд. С. І. Операйло, В. М. Єрмолова, Л. І. Іванова. Вид. 2-ге, доповн. Харків: ТОРСІНГ ПЛЮС, 2006. С. 443-450.
5. Мазоха Д. С., Опанасенко Н. І. Педагогіка: Навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2005. С. 174-178.
6. Панок В. Г. Формування здорового способу життя дітей і підлітків. К.: Ніка-Центр, 2001. С. 93-99.
7. Педагогічна майстерність учителя: Навчальний посібник /За ред.. проф. В. М. Гриньової, С. Т. Золотухіної. Вид. 2-е, вип. і доповн. Харків: ОВС, 2006. 224 с.
8. Педагогічна майстерність: Підручник / І. А. Зязюн, Л. В. Крамущенко, І. Ф. Кривонос та ін.; за ред. І. А. Зязюна 2-ге вид., допов. і переробл. К.: Вища школа, 2004 С. 247.
9. Презлята Г. В., Ткачівська І. М., Випасняк І. П. Педагогічна майстерність учителя фізичної культури: Навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ, 2013. 365 с.
10. Професійна компетентність учителя фізичної культури: колективна монографія / за заг. ред. І. Ткачівської, Г. Презляти. Івано-Франківськ, 2017. 412 с.
11. Ткачівська І. М., Ковальчук Л. В. Інноваційні педагогічні та оздоровчі технології у фізичній культурі: Навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ, 2011. 104 с.
12. Ткачівська І., Презлята Г., Бельмега С. Педагогічна майстерність учителя фізичної культури: практикум: навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ, 2013. 127 с.
13. Ткачівська І., Презлята Г., Остап'як З., Ковальчук Г. Співпраця школи і сім'ї в контексті формування здорового способу життя. Спортивний вісник Придніпров'я. Дніпропетровськ, 2011. С. 145-147.
14. Федорчук Є. І. Основи педагогічної майстерності. Кам'янець-Подільський: АБЕТКА, 2006. 240 с.
15. Ходорова Т. О. Майстер педагогічної справи. Основи здоров'я і фізична культура. 2007. №2. С. 18.
16. Цюрупа М. В. Основи конфліктології та теорії переговорів. К., 2004. С. 82.
17. Шиян Б. М. Теорія і методика фізичного виховання. Тернопіль: навчальна книга – Богдан, 2004. С. 149-152.
18. Щербань П. М. Прикладна педагогіка: Навч. метод. посібник. К.: Вища школа, 2002. 215 с.
19. Ягупов В. В. Педагогіка. К., 2002. С. 170.
20. Якса Н. В. Основи педагогічних знань. К., 2007. С.22-62.
21. <http://www.health.gov.ua/health.nsf/7cd1> Формування здорового способу життя молоді: проблеми і перспективи / О. Яременко, О. Балакірева, О. Вакуленко та ін. К.: Укр. ін-т соціальних досліджень, 2000.

Викладач: І.М. Ткачівська